

будуть відображатися в майбутньому житті; наявність мети допомагає дитині досягти успіху в дорослому віці, дисциплінує та робить її життя більш повним та продуктивним. Важливо також сформуванню у дітей правильні життєві цінності;

– *вміння адекватно себе оцінювати*: як відомо, самооцінка впливає на власне життя людини, дає учням усвідомлення своїх бажань, оцінку своїх можливостей, здійснення певних кроків та прийняття правильних рішень.

Для формування цих компетентностей у закладі освіти варто проводити такі заходи: акції, брифінги, тематичні вечори, диспути, вікторини, ярмарки, зустрічі з учасниками історичних подій, діячами науки, мистецтва, зустрічі з учасниками бойових дій, екскурсії та походи, робота клубів за інтересами, участь у художній самодіяльності, перегляд та обговорення кінофільмів, спектаклів, зустрічі з обміном досвіду. Особливо актуальною щодо соціального виховання дитини є її участь в учнівському самоврядуванні, яке активно діє в закладі освіти. Адже саме воно є хорошою базою для формування усіх соціальних компетентностей в здобувача освіти.

Отже, виховна робота в закладі освіти повинна базуватись і також на соціальних аспектах. Дуже важливо, щоб у виховному середовищі була створена така атмосфера, яка б забезпечувала освоєння учнями соціальних компетенцій. Адже саме цей вид компетенції впливає на майбутнє життя людини: її погляди, звички, модель поведінки, цінність тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєва Т.В. Сімейна психологія. Київ: КПУ, 2004. 244 с.
2. Гончарова-Горянська М. Соціальна компетентність: поняття, зміст, шляхи формування в дослідженнях зарубіжних авторів. Львів: Рідна школа, 2014. 126 с.
3. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття. Київ: Контекст, 2012. С. 58-72.
4. Коваленко В.В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : посібник / за наук. ред. проф. М. П. Лещенко. К., 2017. 192 с.

Юрій Бриндіков

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи і
соціальної педагогіки,

Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ В УКРАЇНІ

У статті зазначено, що реформи у соціальній галузі стали передумовою посилення поліфункціональної діяльності закладів та установ, що складають систему соціальних служб. Розглянуто діяльність закладів та установ соціального спрямування, вектором якої є захист та допомога соціально незахищених верств населення. Зауважено на застосуванні дієвих технологій в роботі фахівців соціальної сфери, що сприятиме ефективному вирішенню проблемних аспектів у клієнтів.

Ключові слова: *соціально незахищені верстви населення, діяльність закладів та установ системи соціальних служб, подолання соціальних проблем клієнтів.*

Реформи у соціальній сфері створили умови для поліфункціональної діяльності її фахівців щодо соціально незахищених верств населення, які потрапили у складні життєві обставини.

До переліку головних клієнтів закладів та установ соціального спрямування входять діти, діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування; особи, що перебувають у СЖО через насильницькі дії, бездоглядність; особи з особливими потребами (характеризуються девіантною поведінкою, спричиненою залежністю). До категорії соціально незахищених громадян входять сім'ї з дітьми по причині інвалідності дітей та батьків, алко / нарко-залежності членів сім'ї, соціального сирітства, безробіття членів сім'ї, позбавлення волі одного з членів сім'ї тощо.

Фахівці закладів та установ, що складають систему соціальних служб, намагаються покращити життя осіб похилого віку; осіб, що не мають постійного місця проживання; осіб з обмеженими можливостями, паліативно хворих. Послугами охоплено пенсіонерів, інвалідів, непрацездатних, одиноких громадян. Зазначені об'єкти послуг отримують посильну допомогу від відділень соціально-побутової реабілітації, відділень соціальної допомоги вдома (обслуговування осіб з порушенням рухової активності, з проблемами зору, слуху); відділень надання грошової та натуральної адресної допомоги особам, які вважаються соціально незахищеними згідно норм чинного законодавства; стаціонарних відділень постійного / тимчасового проживання; соціальних цехів та лікувально-виробничих майстерень.

З-поміж суб'єктів соціальної допомоги вирізняються будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів, адже вони покликані надавати соціально-побутову та медичну допомогу (житло, одяг, взуття, столовий посуд, харчування з врахуванням фізіологічних та вікових особливостей клієнта, лікувально-профілактичні заходи, протезування).

Центр професійної реабілітації інвалідів запроваджує заходи щодо підготовки осіб з обмеженими можливостями до професійної працездатності шляхом реабілітації, навчання, перенавчання. Спеціалістами Центру здійснюється відбір, професійна підготовка та орієнтація; перекваліфікація з подальшим працевлаштуванням громадян,

які характеризуються фізіологічними розладами, задля їх ресоціалізації та адаптації.

Опікою дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської піклування, переймаються інтернатні заклади, головні завдання яких полягають в розвитку дітей, підтримці їх фізичного, психологічного та соціального здоров'я; соціально-психологічній, соціально-педагогічній та медичній реабілітації; створенні гідних умов для повноцінної соціалізації вихованців. Соціально-медичні інтернатні заклади обслуговують дітей з проблемами фізичного та розумового розвитку шляхом виховних заходів, корекції, створення належних умов проживання.

Центр реінтеграції бездомних громадян допомагає клієнтам ресоціалізуватись через соціально-побутові, соціально-медичні, соціально-економічні та юридичні послуги: забезпечення житлом, харчуванням, медичним оглядом, медичною допомогою, профілактичними заходами.

Дієвістю вирізняються соціальні гуртожитки, соціальні гуртожитки для дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-сиріт. Завдяки функціонуванню перших, окремі особи, члени їх сімей отримують дах над головою на період перебування на квартирному обліку. Діяльність соціальних гуртожитків для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, спрямована на підготовку клієнтів до самостійного життя; надаються соціально-психологічні, соціально-економічні, педагогічні та юридичні послуги.

Уваги заслуговує робота центрів соціальних служб, адже їх фахівцями здійснюється соціальний супровід прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей, що опинились у СЖО; патронаж молоді, що перебуває у закладах пенітенціарної системи чи були ув'язнені; допомога особам, що опинились у важкій життєвій ситуації через сімейне насильство, стихійне лихо тощо. Громадянам надається притулок, харчування, проводиться адаптаційна та реабілітаційна робота.

Плеяду закладів та установ системи соціальних служб складають центри соціально-психологічної реабілітації дітей (комплексна соціально-психологічна, медична та юридична допомога), центри соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями (відновлення психологічного та фізичного стану, реадптація), центри соціально-психологічної допомоги (соціально-психологічні, соціально-побутові, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, інформаційні послуги).

Моніторинг діяльності структурних складових системи соціальних служб дає право стверджувати, що фахівцями застосовуються дієві форми, методи та прийоми соціально-психологічної та педагогічної роботи задля подолання негативних соціальних явищ та процесів. Комплексна систематична робота закладів та установ соціального спрямування сприятиме й надалі ефективному вирішенню соціальних проблем клієнтів.